

A decorative graphic on the left side of the slide. It consists of a blue parallelogram and a light green parallelogram, both tilted at an angle. The blue shape is in the foreground, and the green shape is partially behind it. They are set against a dark blue background with faint, lighter blue diagonal stripes.

Bootloader

Plan Prezentacji

2. Opis przebiegu bootowania
3. Krótko MBR
4. Krótko windows a,linux
5. Setup boot w raspberry pi,konfiguracja uruchamiania różnych komputerów bios rejestry etc
6. Funkcjonalność dawana przez os i ograniczenia związane z jego brakiem

BIOS(Basic Input Output System)

BIOS który jest oprogramowaniem sprzętowym(firmware) odpowiedzialnym za start komputera do momentu załadowania programu z MBR w tym POST. Kiedyś pośredniczył między systemem operacyjnym a hardwarem ale dzisiaj systemy operacyjne korzystają bezpośrednio z hardwarem

Obecnie często zastąpiony przez UEFI

BIOS(Basic Input Output System)

BIOS który jest oprogramowaniem sprzętowym(firmware) odpowiedzialnym za start komputera do momentu załadowania programu z MBR w tym POST. Kiedyś pośredniczył między systemem operacyjnym a hardwarem ale dzisiaj systemy operacyjne korzystają bezpośrednio z hardwarem

Obecnie często zastąpiony przez UEFI

UEFI(Unified Extensible Firmware Interface)

Specyfikacja definiuje interfejs między firmware a systemem operacyjnym
Pozwala na obejście standardowych ograniczeń BIOSu:

- Użycie partycji ponad 2 tb z GPT
- Użycie 1mb ramu
- Niezależność od architektury i sterowników procesora

Jest mini systemem operacyjnym Obszerny temat:

https://en.wikipedia.org/wiki/Unified_Extensible_Firmware_Interface

UEFI(Unified Extensible Firmware Interface)

<https://www.howtogeek.com/56958/htg-explains-how-uefi-will-replace-the-bios/>

Pojęcia:

CMOS pamięć zasilania baterią na płycie głównej bateria odpowiedzialna kiedyś za zasilanie konfiguracji BIOSu

EEPROM pamięć flash przechowująca konfiguracją BIOSu nie wymagająca zasilania do utrzymania informacji

Pojęcia:

MBR Pierwszy sektor dysku 512 bajtów zawierający program rozruchowy (bootloader stopnia pierwszego) i informacje o partycjach

POST Power-on self-test Test Przeprowadzany przy włączaniu komputera

Przebieg BOOTowania PC

- 1.Power on lub reset
- 2.POST(Power on self test)
- 3.BIOS uruchamia program na MBR
- 4.bootloader ładowuje system operacyjny

1.Sygnał do komputera

Uruchamiany jest BIOS który kontynuuje włączanie komputera

2.BIOS uruchamia post POST(Power-on self-test)

POST jest wykonywany aby sprawdzić działanie:

- rejestrów CPU
- integralność BIOSu
- Podstawowe komponenty np timer
- Pamięć RAM

Błędy zgłaszane są poprzez komunikat dźwiękowy lub pisemny

3.BIOS uruchamia program z MBR

Wykonywane są instrukcje z MBR które zazwyczaj wczytują system lub bootloader

4.Bootloader wczytuje system operacyjny

Bootloader inicjalizuje siebie następnie pozwala na załadowanie systemu operacyjnego.

Daje nam również wybór który system wybrać

MBR(Master Boot Record)

Pierwszy sektor dysku 512 bajtów zawierający program rozruchowy (bootloader stopnia pierwszego) i informacje o partycjach

MBR(Master Boot Record) budowa

512 bajtów							
446 bajtów			64 bajty (4 x 16)			2 bajty	
program rozruchowy			partycja 1	partycja 2	partycja 3	partycja 4	0x55 0xAA
Offset (w bajtach)		Długość pola	Opis				
+0h		1 bajt	Status: 80h: partycja bootowalna, 00h: partycja niebootowalna				
+1h		3 bajty	adres CHS pierwszego sektora partycji. Format jest opisany w następnych wierszach.				
	+1h	1 bajt	numer głowicy				
	+2h	1 bajt	sektor w bitach 5–0; bity 7–6 są najbardziej znaczącymi bitami cylindra				
	+3h	1 bajt	bity 7–0 cylindra				
+4h		1 bajt	typ partycji				
+5h		3 bajty	adres CHS ostatniego sektora partycji. Format opisu identyczny jak pierwszego sektora partycji.				
+8h		4 bajty	adres LBA pierwszego sektora partycji				
+Ch		4 bajty	Liczba sektorów w partycji				
Wszystkie wielobajtowe pola w tabeli są typu little endian							

https://pl.wikipedia.org/wiki/Master_Boot_Record

Boot ARM Cortex

- 1.Restart/power on
- 2.Czytanie pinu Boot0/Boot1 aby ustalić tryb bootowania
- 3.copy 0x00000000 to MSP Main stack pointer
- 4.copy 0x00000004 to PC Program counter(następna instrukcja)

Boot ARM Cortex

Wywoływany jest Reset_Handler który wykonuje inicjalizację hardware po czym wywołuje i przekazuje kontrolę funkcji main.

Wartości wskaźników na miejscu 0x00000000 i 0x00000004 możemy ustalić w pliku startup_**.s

Boot Mode

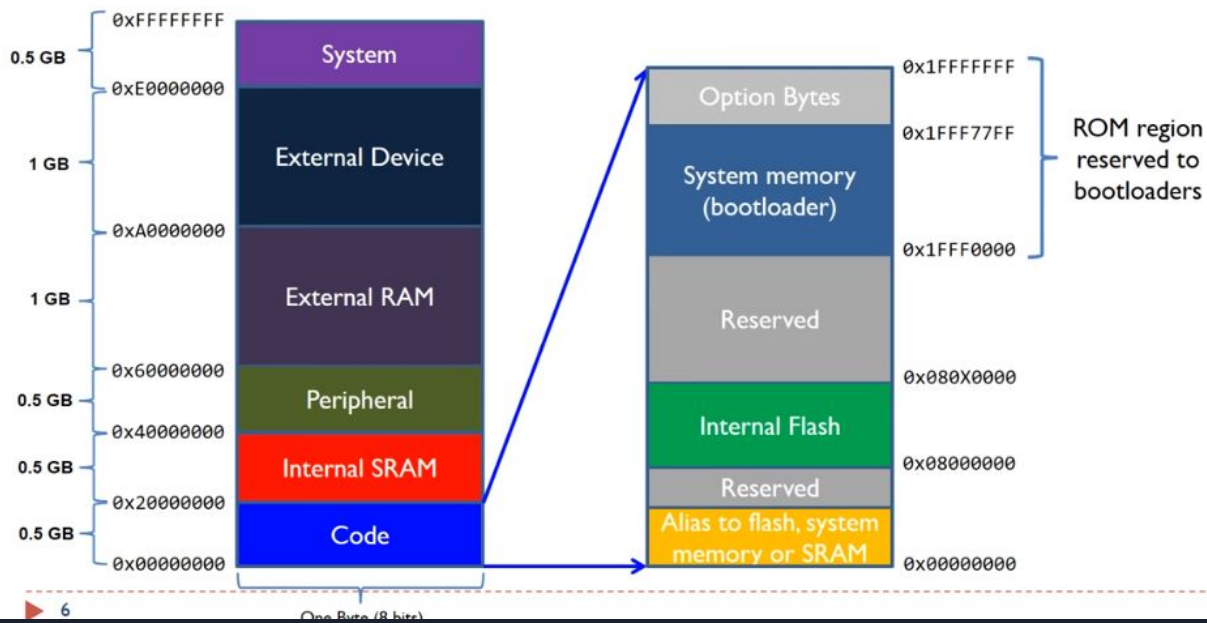
Boot0 = 0 boot odbywa się z głównej pamięci

Boot1 = 0 Boot0 = 1 pamięć systemowa (bootlader) pozwala na upgrade firmwaru potencjalnie custom bootloader jeśli chcemy zaszyfrować firmware

Boot1 = 1 Boot0 = 1 Boot from embedded SRAM

Mapa pamięci

Boot Mode

Windows vs linux

Linuxowe bootloadery:

- GRUB

- LILO

- SYSLINUX

Zachowanie:

- Wykrywa zainstalowany windowsowy system

Windowsowy bootloader:

- NT OS Loader(NTLDR od New Technology Loader)

Zachowanie:

- Nie wykrywa zainstalowanych linuxów na systemie

Konfiguracja Uruchomienia PC

Większość tradycyjnych komputerów i laptopów jest wyposażona w BIOS w którym można przełączać wiele funkcjonalności komputera jeszcze przed uruchomieniem systemu operacyjnego
najpopularniejsze ustawienia które możemy zmienić to przeglądając menu:

- domyślny medium z którego ma bootować się komputer
- ustawienie quick boot(zazwyczaj przestaje pokazywać menu POST)

Konfiguracja Uruchomienia Embedded:

Większość komputerów bez systemów operacyjnych pozwala na konfigurację działania komputera poprzez zmiany w rejestrach zgodnie z dokumentacją. Takiej konfiguracji uruchamiania dokonywaliśmy na laboratoriach w poprzednim semestrze. Jak wiemy jest to zazwyczaj proces trudny ale bardzo proste systemy embedded często nie mają żadnej innej możliwości.

Często stosowane funkcje to:

- wybór zastosowania pinów np: input lub output bądź obsługa interfejsu (np UART) lub układu specjalistycznego np DMA
- wybór sposobu pracy procesora, włączenie funkcji na przykład watchdog

Konfiguracja Uruchomienia Raspberry Pi:

Raspberry Pi zamiast BIOSu posiada konfigurację przechowywaną w plikach config.txt oraz konfiguracje cmdline.txt która zawiera polecenia dla jądra systemu podczas startu błędy.

Ponieważ konfiguracja odbywa się poprzez pliki textowe a nie menu biosu zdecydowanie łatwiej jest o pomyłkę o ile pomyłka w pliku config nie będzie miała poważnych konsekwencji a jego konstrukcja to wyrażenia klucz=wartość to zmiany w pliku cmdline.txt mogą doprowadzić do nie bootowania się systemu. dodatkowo istnieje narzędzie raspi-config które pozwala na edycję ustawień z graficznym interfejsem

Często stosowane funkcje to:

- włączanie interfejsów na pinach np spi
- konfiguracja pracy podzespołów np overclocking

<https://www.raspberrypi.org/documentation/configuration/config-txt/README.md>

<https://www.raspberrypi.org/documentation/configuration/raspi-config.md>

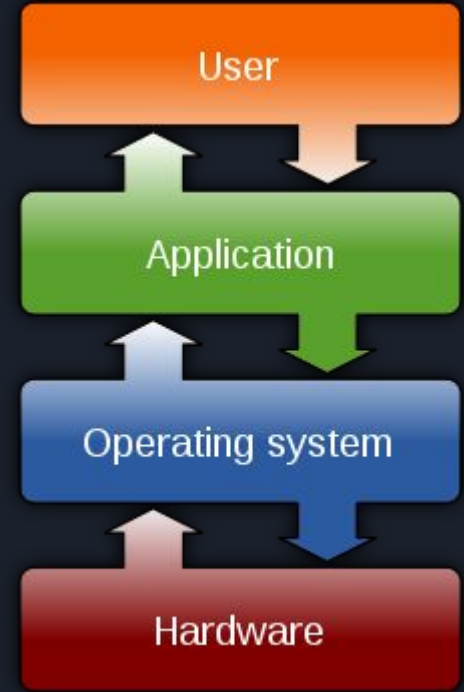
Rodzaje systemów operacyjnych

- Jedno i Wielozadaniowe(single-tasking ,multi-tasking)
- z jednym lub wieloma użytkownikami(single multi user)
- rozproszone(distributed)
- Szablonowe(Templated)
- Osadzone(Embedded)
- czasu rzeczywistego(Real-time)
- Biblioteka(Library)

Rola systemu operacyjnego

- Przydział zasobów dla poszczególnych zadań
- Mechanizmy synchronizacji zadań i komunikacji między nimi
- Pozwolenie na równoległe wykonywanie wielu zadań

Typowe zadania systemu operacyjnego

- Stworzenie środowiska dla aplikacji

Typowe zadania systemu operacyjnego

- Obsługiwanie przerw aby móc szybko reagować na środowisko,programowanie oparte o przerwania jest wspierana przez obecne procesory
- Obsługa trybów pracy tak aby móc ograniczyć zasoby przydzielane procesowi
- Zarządzanie pamięcią operacyjną przydzielanie zadaniom pamięci RAM
- Tworzenie wirtualnej pamięci
- Dostęp do dysku i system plików
- Sterowniki urządzeń
- Funkcje sieciowe
- Bezpieczeństwo

Typowe zadania systemu operacyjnego

- Zarządzanie zasobami sprzętowymi między zadaniami
- Organizacja przestrzeni dyskowej dla zadań

Zarządzanie zasobami

- Zarządzanie pamięcią RAM procesy dostają izolowaną przestrzeń adresową

Dlaczego własny os?

- Kontrola nad sprzętem

- Ciekawe i trudne

WAŻNE!:

Robienie systemu operacyjnego jest wyjątkowo trudnym zadaniem i próby nie należy się go podejmować bez lat doświadczenia w programowaniu niskopoziomym.

Problemy które spotkaliśmy związane z brakiem os

- Brak biblioteki standardowej
- Brak prostego pomiaru czasu
- Brak możliwości prostego wykonywania wielu zadań naraz
- Brak prostej obsługi peryferii
- Brak interfejsu komunikacji z komputerem

Inne Problemy związane z brakiem os

- duża trudność używania aplikacji nie będących głównym programem w sposób bezpieczny
- trudność implementacji komunikacji sieciowej
- brak możliwości skorzystania z programów
- brak podziału zasobów między zadania

Tworzenie systemu operacyjnego

Aby skompilować system operacyjny potrzebujemy cross kompilatora ponieważ nasz program ma działać bezpośrednio procesorze ani w typowym środowisku systemowym.

Dodatkowo potrzebować będziemy bootloadera który spowoduje że nasz program będzie bootowalny

Tworzenie systemu operacyjnego

Na laboratoriach skorzystamy z kompilatora i686-elf dla asemblera i c

Oraz Gruba który pozwoli nam z naszego programu zrobić bootowalny obraz.

Aby sprawdzić działanie naszego systemu korzystać będziemy z qemu które pozwoli nam zasymulować komputer i móc przetestować działanie naszego programu